

Bachelor Thesis Pedagogische Wetenschappen

Het Verband tussen Positief Opvoedgedrag van Ouders en Emotieregulatie van Kinderen van 8 tot 18 jaar

Universiteit Utrecht

2015-2016

Elsbeth Brouwers – 4084748

Eden van den Akker – 4067444

Jessey d'Hollosy – 5736161

Loretta van Daatselaar – 4133854

Begeleider: Kirsten Buist

Groep B

20/06/2016

Abstract

Aim The aim of the current study was to investigate the relation between positive parenting and emotion regulation in children. Furthermore, the possible influences of gender on this relation were determined. **Method** Data were collected among 55 families, consisting of a mother, a father and at least two children (aged 8-18). Both children and parents were assessed on different aspects of family functioning. To assess these aspects, the following questionnaires were used: Parental Practices Questionnaire [PPQ], and the Difficulties in Emotion Regulation Scale [DERS]. **Results** Analyses revealed an effect of reasoning and induction, but not of warmth and involvement, of parents on emotion regulation of children. These results were only found for child reports of parenting practices. Also, gender did not moderate this association. **Conclusion** The findings emphasize the importance of the use of induction in parenting behavior to reduce problems in emotion regulation. Future research might examine this concept further by increasing the sample size of the study.

Keywords: positive parenting, emotion regulation, gender, warmth, induction.

Het Verband tussen Positief Opvoedgedrag van Ouders en Emotieregulatie van Kinderen van 8 tot 18 Jaar

De laatste jaren is emotieregulatie een veel onderzocht construct binnen de sociale ontwikkeling van kinderen (Southam-Gerow & Kendall, 2002; Volling, McElwain, & Miller, 2002; Zeman, Cassano, Perry-Parrish & Stegall, 2006). Deze toenemende belangstelling is onder andere toe te schrijven aan wetenschappelijke onderzoeken die suggereren dat emotieregulatie een essentiële component is voor kinderen om goed te ontwikkelen, emotieregulatie is namelijk van belang om op een sociale en adaptieve wijze te reageren in dagelijkse situaties en dus onderdeel is van de emotionele ontwikkeling (Bariola, Gullone, & Hughes, 2011; Cole, Martin & Dennis, 2004; Denham et al., 2003; Denham, Basset, & Whyatt, 2007; Denham et al., 2011; Koole, 2009).

Emotieregulatie omvat verschillende interne en externe processen die betrokken zijn bij het tot stand komen, in stand houden en reguleren van de intensiteit en expressie van emoties (Morris, Silk, Steinberg, Myers, & Robinson, 2007). De meeste definities die gebruikt worden in de wetenschappelijke literatuur omvatten het reguleren van emoties om doelen te bereiken op een sociaal gewenste manier (Manzeske & Stright, 2009). Dit betreft het al dan niet hebben van emotionele duidelijkheid, acceptatie van emoties, emotioneel bewustzijn, impulsbeheersing, doelgericht gedrag en emotieregulatiestrategieën (Gratz & Roemer, 2004). Het overgrote deel van de bestaande literatuur richt zich op emotieregulatie in verband met het sociaal functioneren en maar een kleiner gedeelte van de bestaande literatuur richt zich op de rol die opvoeders hebben op de emotieregulatie, zoals door middel van verschillende opvoedgedragingen (Valiente & Eisenberg, 2006). Deze opvoedgedragingen zijn echter mogelijk wel van belang. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het gezin een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling van emotieregulatie van kinderen (Bornstein, 2002; Eisenberg & Morris, 2002; Morris et al., 2007).

Kinderen van ouders die een warme en positieve opvoeding hanteren zouden mogelijk opgroeien tot beter gereguleerde individuen (Eisenberg et al., 2005; Strayer & Roberts, 2004). Binnen positief opvoedgedrag van ouders vallen verschillende componenten, zoals bijvoorbeeld ouderlijke warmte en betrokkenheid, maar ook de mate van induceren en beredeneren. Onder ouderlijke warmte en betrokkenheid wordt de expressie van positieve affectie, genegenheid en uitingen van bewondering verstaan (Davidov & Grusec, 2006). Daarnaast valt ook de responsiviteit van ouders op gedragingen en gevoelens van het kind hieronder (Manzeske & Stright, 2009). De mate van induceren en beredeneren past, net als warmte en betrokkenheid, bij een autoritatieve opvoedingsstijl. Dat wil zeggen dat deze ouders luisteren naar de standpunten van het kind, maar dat ouders ook een stevige leidraad bieden voor het

handelen van het kind, door middel van beredeneren, communicatie en rationele discussies met hun kind (Bornstein, 2002).

Het is van belang om emotieregulatie en de invloed die ouders hierop uitoefenen te onderzoeken omdat een verminderde emotieregulatie van negatieve emoties zoals woede en verdriet kan resulteren in emotionele- en gedragsproblemen (Frick & Morris, 2004; Kim & Cicchetti, 2010).

Verschillende processen zijn mogelijk onderliggend aan het verband tussen positief opvoedgedrag van ouders en emotieregulatie. Zo kunnen kinderen leren over emotieregulatie door observatie en *modeling* (Chang, Schwartz, Dodge, & McBride-Chang, 2003). Daarnaast kunnen specifieke opvoedingsvaardigheden die gerelateerd zijn aan emoties en emotiebeheersing invloed hebben op de emotieregulatie. Ten derde kan het emotionele klimaat binnen een gezin ook de emotieregulatie van kinderen beïnvloeden door opvoedingsstijlen, de gehechtheidrelatie, de mate van emotionele expressie en de relatie tussen ouders (Morris et al., 2007). Het huidige onderzoek zal zich om deze reden richten op de rol van ouders op emotieregulatie van hun kinderen.

Verband tussen een positieve opvoedingsstijl en emotieregulatie van kinderen Warmte en betrokkenheid.¹

In de literatuur zijn relaties gevonden tussen de autoritatieve opvoedingsstijl en emotieregulatie van kinderen (Manezske & Stright, 2009). Responsiviteit van ouders, wat zich bijvoorbeeld uit in acceptatie, steun en sympathie, wordt in de literatuur meerdere malen gelinkt aan de ontwikkeling van emotieregulatie (Bariola et al., 2011; Morris et al., 2007). Tevens blijkt de emotionele expressie van ouders een belangrijke factor te zijn (Bariola et al., 2011). Deze bovenstaande aspecten, responsiviteit, acceptatie, steun, sympathie en expressie, vallen onder ouderlijke warmte en betrokkenheid. Uit de literatuur blijkt dat deze aspecten een positief effect kunnen hebben op de emotieregulatie van kinderen. Geconcludeerd kan worden dat de rol van de ouders en een opvoedingsstijl, die gekenmerkt wordt door warmte en betrokkenheid, een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van emotieregulatie van kinderen (McDowell, Kim, O'neil, & Parke, 2008).

Beredeneren en inductie.²

Naast warmte en betrokkenheid zijn ook beredeneren en inductie van groot belang in een autoritatieve opvoedingsstijl (Bornstein, 2002). Kinderen kunnen hun emoties beter reguleren wanneer ouders regelmatig over emoties praten en het belang hiervan uitleggen (Jaffe, Gullone, & Hughes, 2010). Uit onderzoek blijkt dat kinderen waarvan ouders beredeneren en inductie toepassen in hun opvoeding minder

---

¹ Deelvraag Jessey

² Deelvraag Loretta

externaliserend probleemgedrag vertonen. Deze relatie wordt gemedieerd door de mate waarin een kind emotieregulatiestrategieën heeft ontwikkeld (Eisenberg et al., 2005).

Een ander onderzoek, waar vaders buiten beschouwing zijn gelaten, laat zien dat inductie van de moeder van groot belang is bij de emotieregulatie van kinderen (Yap, Allen, & Ladouceur, 2008). Wanneer moeders namelijk meer gebruik maken van dwang en niet in gesprek gaan met hun kind, laten deze kinderen meer moeite met emotieregulatie zien. Hoge mate van positieve controle en communicatie zorgen echter voor minder problemen in de emotieregulatie bij kinderen (Finkenauer, Engels, & Baumeister, 2005).

De rol van sekse

Mogelijkerwijs zijn er sekseverschillen in emotieregulatie van kinderen en speelt sekse ook een rol in het positief opvoedgedrag van ouders. In de huidige (sociaal) wetenschappelijke literatuur overheerst de *differences hypothesis* (Hyde, 2005). Deze hypothese beargumenteert dat mannen en vrouwen op psychologisch vlak van elkaar verschillen. Ook in de literatuur over emotieregulatie en positief opvoedgedrag lijkt de *differences hypothesis* te gelden, in verschillende studies komen verschillen in sekse naar voren.

Sekseverschillen in emotieregulatie.³

Uit onderzoek blijkt dat sekse een duidelijke rol speelt bij de manier waarop een individu zijn of haar emoties reguleert, zo zouden meisjes een betere emotieregulatie hebben dan jongens (Cassano, Perry-Parrisch, & Zeman, 2007; Chaplin & Aldao, 2013; Else-Quest, Hyde, Goldsmith & Van Hulle, 2006; Morris et al., 2002; Nolen-Hoeksema, 2011; Nolen-Hoeksema & Aldao, 2011). Over het algemeen is er bij jongens en volwassen mannen vaker sprake van ondercontrole, wat leidt tot externaliserende emotieregulatiestrategieën zoals anderen de schuld geven, maar ook het nemen van actieve stappen (Gross & John, 2003; Nolen-Hoeksema, 2011; Southam-Gerow & Kendall, 2002). Meisjes en vrouwen daarentegen, laten juist overcontrole zien. Dit mondt uit in meer passieve en internaliserende strategieën, zoals zichzelf de schuld geven of de situatie vaak overdenken (Nolen-Hoeksema & Jackson, 2001; Southam-Gerow & Kendall, 2002). Ook maken zij vaker dan jongens en mannen gebruik van sociale strategieën, zoals het zoeken en bieden van emotionele steun (Nolen-Hoeksema & Aldao, 2011).

Sekseverschillen in positief opvoedgedrag.

Literatuur over sekseverschillen in positief opvoedgedrag van ouders is niet geheel consistent. Uit verschillende studies blijkt dat moeders vaker dan vaders gebruik maken van een opvoedstijl die gekenmerkt wordt door een hoge mate van warmte en inductie (Conrade & Ho, 2001; Winsler, Madigan, & Aquilino, 2005; McKinney & Renk,

---

³ Deelvraag Elsbeth

2007). Onderzoek toont namelijk aan dat moeders vaker dan vaders gebruik maken van een autoritatieve opvoedstijl, terwijl vaders juist vaker gebruik zouden maken van een autoritaire opvoedstijl (Conrade & Ho, 2001; McKinney & Renk, 2007). Daarnaast zouden moeders vaker aanspreekbaar en meer responsief zijn wanneer het gaat om gevoelens van kinderen (Conrade & Ho, 2001). Zoals eerder genoemd is responsiviteit een kenmerk van positief opvoedgedrag (Manzeske & Stright, 2009). Echter, er bestaat ook onderzoek dat geen verschil vindt in het positieve opvoedgedrag van vaders en moeders (Simons & Conger, 2007).

Sekseverschillen in het verband tussen positief opvoedgedrag en emotieregulatie.⁴

Er is nog nauwelijks onderzoek gedaan naar sekseverschillen in het verband tussen positief opvoedgedrag en emotieregulatie. Omdat er binnen emotieregulatie van kinderen wel sekseverschillen zijn, is het ook van belang om mogelijke sekseverschillen in het verband te verduidelijken (Chang et al., 2003). Strayer en Roberts (2004) onderzochten hoe verschillende emotionele factoren bij het kind gerelateerd zijn aan ouderlijke factoren zoals emotionele expressie en warmte. Zij gingen na of er een verschil was in het verband voor jongens en meisjes, maar vonden hierbij geen sekseverschil (Strayer & Roberts, 2004). Daarnaast namen Gentzler, Contreras-Grau, Kerns en Weimer (2005) in hun onderzoek naar een positieve opvoedstijl met een open emotionele communicatie en emotieregulatie van kinderen, ook sekseverschil van zowel de ouder als het kind mee. Evenals in het onderzoek van Strayer en Roberts (2004) werd ook geen sekseverschil bij kinderen gevonden in het verband tussen positieve opvoedingsstijl en emotieregulatie van kinderen. De resultaten van dit onderzoek zijn echter niet goed generaliseerbaar, omdat door een te kleine steekproef de power niet groot genoeg was om het effect van sekse op het verband te testen (Gentzler et al., 2005). Er zijn dus nog veel onduidelijkheden over de vraag of het verband tussen positief opvoedgedrag en emotieregulatie verschillend is voor jongens en voor meisjes. Wanneer sekse invloed heeft in het verband is het van belang om, binnen interventies bijvoorbeeld, een seksspecifieke aanpak te hanteren.

De huidige studie

In het huidige onderzoek wordt onderzocht of er een verband is tussen positief ouderlijk opvoedgedrag en emotieregulatie van kinderen, en of hierin sekseverschillen zijn. Er is weinig onderzoek gedaan naar de invloed van sociale relaties op de ontwikkeling van emotieregulatie vaardigheden bij kinderen en er is dus sprake van een kennisprobleem (Braet et al., 2014; Morris et al., 2007). Omdat er sekseverschillen bestaan in emotieregulatie van kinderen, maar binnen het verband tussen positief

---

⁴ Deelvraag Eden

opvoedgedrag en emotieregulatie sekse vaak weinig aandacht krijgt, is het van belang om de rol van sekse op dit verband verder te verduidelijken (Chang et al., 2003).

Daarnaast is het huidige onderzoek van maatschappelijk belang. De kennis die verkregen wordt met dit onderzoek kan meegenomen worden in het opstellen van interventies voor kinderen met problemen op het gebied van de ontwikkeling van emoties en emotieregulatie. Wanneer blijkt dat positief opvoedgedrag invloed heeft op emotieregulatie zou dit implicaties kunnen bieden voor preventie van emotieregulatieproblemen bij kinderen en adolescenten.

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden zijn meerdere deelvragen met bijbehorende hypothesen opgesteld. De hypothesen zijn opgesteld op basis van bestaande literatuur. Bij de eerste deelvraag 'Is er een verband tussen warmte en betrokkenheid van ouders en emotieregulatie van kinderen?' wordt verwacht dat er een positief verband is tussen warmte en betrokkenheid van ouders en emotieregulatie van kinderen. Bij de tweede deelvraag 'Is er een verband tussen beredeneren in inductie van ouders en emotieregulatie van kinderen?' wordt verwacht dat er een positief verband is tussen beredeneren en inductie van ouders en emotieregulatie van kinderen. Bij de derde deelvraag 'Zijn er sekseverschillen in emotieregulatie van kinderen en in positief opvoedgedrag van ouders?' wordt ten eerste verwacht dat meisjes beter zijn in het reguleren van hun emoties dan jongens. Daarnaast wordt verwacht dat moeders een hogere mate van warmte en inductie tonen dan vaders. Bij de laatste deelvraag 'Zijn er sekseverschillen bij kinderen in het verband tussen emotieregulatie en positief ouderlijk opvoedgedrag?' is de verwachting dat er geen sekseverschillen zijn in het verband tussen positief ouderlijk opvoedgedrag en emotieregulatie van kinderen.

Methode

Steekproef, procedure en design

Voor het huidige onderzoek is gebruik gemaakt van een doelgerichte selecte steekproef om gezinnen te werven met minstens twee kinderen. Het onderzoeksdesign is van cross-sectionele aard. De steekproef bestond uit 110 ouders (55 moeders, 55 vaders, $M_{leeftijdmoeder} = 43$ jaar, leeftijdsbereik 29-52 jaar, $M_{leeftijdvader} = 45.4$ jaar, leeftijdsbereik 30-59 jaar) en 51 kinderen (24 meisjes, 27 jongens, $M_{leeftijd} = 13.3$ jaar, leeftijdsbereik 8-19 jaar). Om de complexiteit van het onderzoek te verminderen, is ervoor gekozen om van elk gezin alleen het eerste kind mee te nemen in de analyses. Van de 55 gezinnen zijn er twee samengestelde gezinnen. Van de 55 vaders zijn er drie ooit gescheiden, van de 55 moeders zijn er zes ooit gescheiden. Van de 55 vaders zijn er twee stiefvaders, van de 55 moeders zijn er geen stiefmoeders.

De participanten zijn geworven binnen het informele netwerk en via sociale media van de onderzoekers. Om de ethische aspecten van het onderzoek te bewaken is gebruik gemaakt van een actieve informed consent. Door de Universiteit Utrecht is een

informatiebrief voor zowel ouders als kinderen opgesteld, er zijn speciale informatiebrieven voor kinderen van 8-12 jaar, van 12-18 jaar en voor de ouders. Deze zijn opgestuurd naar de gezinnen voordat het onderzoek heeft plaatsgevonden. Na het lezen van de informatiebrieven hebben alle deelnemende kinderen een verklaring van deelname getekend, waarbij ook de ouders voor henzelf en voor hun kinderen toestemming hebben gegeven om deel te nemen aan ons onderzoek. Voor kinderen onder de twaalf jaar is het namelijk ook belangrijk om toestemming te geven, zij hebben ook recht van spreken. Tevens zijn de resultaten van ons onderzoek zijn volledig geanonimiseerd, wat recht doet aan de privacy van onze deelnemers. De gezinnen hebben thuis onder begeleiding van een student afzonderlijk van elkaar de vragenlijsten ingevuld.

Meetinstrumenten

Dit onderzoek kent twee hoofdconcepten, namelijk positief opvoedgedrag van ouders en emotieregulatie van kinderen.

Positief opvoedgedrag ouders. Om dit concept te meten is bij ouders de ouderversie van de vragenlijst Parental Practices Questionnaire [PPQ] afgenomen, en bij kinderen de kinderversie van de vragenlijst Parental Practices Questionnaire [PPQ-C]. De formulering en volgorde van de items is hetzelfde voor de PPQ en de PPQ-C. Dit meetinstrument is ontwikkeld door Robinson, Mandleco, Olsen en Hart (1995). De PPQ beoogt te meten in hoeverre ouders hun opvoedgedrag als positief beoordelen aan de hand van twee subschalen; 'warmte en betrokkenheid' en 'beredeneren en inductie'. De subschaal warmte en betrokkenheid bestaat uit 11 items en de subschaal beredeneren en inductie bestaat uit 6 items. Beide kunnen beantwoord kunnen worden op basis van een 5-punts-Likertschaal (1=*nooit*, 2=*af en toe*, 3=*even vaak wel als niet*, 4=*dikwijls*, 5=*altijd*). Een voorbeeld van een item op de schaal warmte en betrokkenheid van de PPQ is: 'ik moedig mijn kind aan om over zijn/haar gevoelens te praten'. Op de PPQ-C is deze vraag als volgt geformuleerd: 'Mijn moeder/mijn vader moedigt mij aan om over mijn problemen te praten'. Een voorbeeld van een item op de schaal beredeneren en inductie van de PPQ is: 'ik leg hem/haar uit waarom de regels gerespecteerd moeten worden'. Op de PPQ-C is deze vraag als volgt geformuleerd: 'Mijn moeder/mijn vader legt mij uit waarom de regels gerespecteerd moeten worden'. Ter bevordering van de leesbaarheid zal vanaf nu alleen gesproken worden over 'warmte' van ouders en 'inductie' van ouders.

Bij zowel de ouder- als de kinderversie van de PPQ wordt een gemiddelde berekend over de bijbehorende items om tot een schaalscore te komen. Een hoge gemiddelde score, betekent een hoge mate van warmte of een hoge mate van inductie. De betrouwbaarheid van het huidige onderzoek is vastgesteld door middel van statistische analyse. De Cronbach's alfa van de schaal warmte van moeder is .84 voor

moederrapportage en .85 voor kindrapportage. De Cronbach's alfa van de schaal warmte van vader is .87 voor vaderrapportage en .92 voor kindrapportage. De Cronbach's alfa van de schaal inductie van moeder is .83 voor moederrapportage en .80 voor kindrapportage. De Cronbach's alfa van de schaal inductie van vader is .86 voor vaderrapportage en .88 voor kindrapportage.

Emotieregulatie. Om dit concept te meten is bij kinderen de vragenlijst Difficulties in Emotion Regulation Scale [DERS] afgenomen. Dit meetinstrument is ontwikkeld door Gratz & Roemer (2004). De DERS meet eventuele problemen in de emotieregulatie van kinderen aan de hand van zes subschalen; 'Gebrek aan emotionele duidelijkheid', 'Gebrek aan emotioneel bewustzijn', 'Moeite met impulsbeheersing', 'Niet accepteren van emoties', 'Problemen in doelgericht gedrag' en 'Beperkte toegang tot Emotie Regulatie-strategieën'. Een voorbeeldvraag van het concept emotieregulatie is: 'Ik ben helder over mijn gevoelens'. Alle items kunnen worden beantwoord op basis van een 5-punts-Likertschaal (1=*nooit*, 2=*af en toe*, 3=*even vaak wel als niet*, 4=*dikwijls*, 5=*altijd*). Een aantal positief geformuleerde items zijn gehercodeerd.

Op basis van de 36 items is een somscore berekend, waarbij een hoge score duidt op moeite met emotieregulatie. De betrouwbaarheid, en dan met name de test-hertest betrouwbaarheid is uit eerder onderzoek goed gebleken en heeft een Cronbach's alfa met een bereik van .72 tot .87. Tevens is er bewijs gevonden voor de construct- en predictieve validiteit (Neumann, Van Lier, Gratz, & Koot, 2009). De Cronbach's alfa in het huidige onderzoek is .95.

Resultaten

Voorafgaand aan de analyses zijn een aantal assumpties getoetst. Allereerst zijn er geen grote afwijkingen in de normale verdeling geconstateerd. Daarnaast bleek uit de scatterplot dat er geen uitschieters waren en dat de punten in de scatterplot willekeurig verdeeld zijn. Dit geeft aan dat er aan de assumptie van lineariteit wordt voldaan en dat de variantie van de residuen homogeen is. Tot slot bereikt geen van de Mahalanobis afstanden de kritieke χ^2 voor $df = 4$ (met $\alpha = .001$) van 18.47 en laat de multicollineariteit hoge toleranties (>0.1) zien, wat inhoudt dat dit geen problemen zal opleveren bij het interpreteren van de uitkomsten van de standaard multiple regressieanalyse [MRA].

Het verband tussen warmte en inductie en emotieregulatie

Om na te gaan of er een verband is tussen warmte van ouders en emotieregulatie van kinderen wordt er een MRA uitgevoerd. Uit de analyse blijkt, in tegenstelling tot de verwachting, dat er geen significant verband is tussen warmte van ouders en de emotieregulatie van kinderen $F(4,46) = .90, p = .47$, zie Tabel 1.

Daarnaast is een MRA uitgevoerd om te toetsen of er een verband is tussen inductie van vader en moeder enerzijds en emotieregulatie van kinderen anderzijds. Uit

deze tweede analyse is, in tegenstelling tot de verwachting, geen significant effect op emotieregulatie van kinderen gevonden wat betreft de zelfrapportage van ouders, zie Tabel 1. Wat betreft de kindrapportage is er, volgens de verwachting, wel een significant effect gevonden op emotieregulatie van kinderen voor inductie bij zowel moeder ($\beta = .44, p = .03$), als vader ($\beta = -.60, p = .02$), zie Tabel 1. Dit betekent dat als kinderen meer inductie van moeder ervaren, zij meer moeite hebben met het reguleren van hun emoties. Bij vader is dit omgekeerd: als kinderen meer inductie van vader ervaren, hebben zij minder moeite met emotieregulatie.

Tabel 1

Multipiele Regressieanalyse van het Verband is tussen Warmte en Inductie van Moeder en Vader enerzijds en Moeite met Emotieregulatie van Kinderen anderzijds (N = 51)

Variabele	B [95% CI]	β	R^2
Warmte			.07
PPQ warmte van moeder	-.07 [-.59, .44]	-.05	
PPQ warmte van vader	-.03 [-.42, .36]	-.03	
PPQ kind over warmte van moeder	-.08 [-.52, .28]	-.13	
PPQ kind over warmte van vader	-.13 [-.38, -.21]	-.12	
Inductie			.15
PPQ inductie van moeder	-.13 [-.50, .24]	-.10	
PPQ inductie van vader	.18 [-.20, .55]	.16	
PPQ kind over inductie van moeder	.39 [.03, .81]	.44*	
PPQ kind over inductie van vader	-.45 [-.82, -.09]	-.60*	

Noot: $F_{warmte} (4, 46) = .90, p = .47$

Noot: $F_{inductie} (4, 46) = 2.04, p = .11$

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Sekseverschillen in positief opvoedgedrag en emotieregulatie

Ten derde worden er twee analyses uitgevoerd met betrekking tot sekseverschillen. Allereerst is door middel van een t -test met onafhankelijke steekproeven onderzocht of er verschillen zijn tussen jongens en meisjes in emotieregulatie. Daarnaast is door middel van een t -test met gepaarde steekproeven onderzocht of er verschillen zijn tussen vaders en moeders in positief opvoedgedrag bij ouders.

Tabel 2

Beschrijvende Statistieken en T-toets van Moeite met Emotieregulatie van Kinderen

	Jongens (n=27)		Meisjes (n=24)		t	Df	p
	M	SD	M	SD			
Moeite met emotieregulatie	2.20	.55	2.26	.73	-.33	49	.74

In tegenstelling tot de verwachtingen zijn er geen significante verschillen gevonden in emotieregulatie van jongens en meisjes op de rapportage door kinderen (zie Tabel 2). Er lijkt dus geen verschil te zijn tussen jongens en meisjes in de mate waarin zij moeite hebben met emotieregulatie.

Tabel 3

Beschrijvende Statistieken en T-toets van Positief Opvoedgedrag van Ouders

	Vader (n=55)		Moeder (n=55)		t	p
	M	SD	M	SD		
Rapportage ouders						
Warmte	4.06	.51	4.30	.43	3.09	<.01
Inductie	4.04	.86	4.12	.49	.92	.36
Rapportage kinderen						
Warmte	3.71	.86	4.00	.63	3.13	<.01
Inductie	3.84	.80	3.90	.63	.83	.41

Echter, er zijn wel significante verschillen gevonden in moederlijk en vaderlijk gebruik van warmte, zowel op de door kinderen ingevulde vragenlijst, $t(50) = 3.14$, $p = < .05$, als op de door ouders zelf ingevulde vragenlijst, $t(54) = 3.09$, $p = < .05$. In dit verband scoorde moeder consistent hoger dan vader (zie Tabel 3). Moeders lijken dus meer warmte te tonen dan vaders. Dit is deels in overeenstemming met de verwachting.

Voor moederlijk en vaderlijk gebruik inductie zijn zowel op de door kinderen ingevulde vragenlijst, $t(50) = .83$, $p = .41$, als de door ouders ingevulde vragenlijst, $t(54) = .92$, $p = .36$, geen significante verschillen gevonden. Dit duidt erop dat vaders en moeder niet veel van elkaar verschillen in de mate waarin zij inductie toepassen in hun opvoedgedrag. Dit komt niet overeen met de verwachting.

Sekseverschillen in het verband tussen positief opvoedgedrag en emotieregulatie

Om te toetsen of er een verschil is tussen jongens en meisjes in het verband tussen positief opvoedgedrag van ouders en emotieregulatie van kinderen is een hiërarchische multiple regressie uitgevoerd met acht interactie-effecten.

Uit de analyse blijkt, in tegenstelling met de verwachting, dat sekse van het kind een niet-significante 1 % van de variantie in emotieregulatie van het kind verklaart, $\Delta R^2 = .01$, $F(1, 44) = 17.106$, $p = .50$. De niet gestandaardiseerde (B) en gestandaardiseerde (β) regressie coëfficiënten voor elke voorspeller in het regressiemodel zijn te vinden in Tabel 4.

Daarnaast blijkt dat toevoeging van de variabelen van positief opvoedgedrag van ouders in stap 2 een niet-significante 18 % van de variantie in emotieregulatie van het kind verklaart, $\Delta R^2 = .17$, $F(9, 36) = 2.163$, $p = .58$. Geen van de gestandaardiseerde regressie coëfficiënten is hierbij significant.

Ten slotte blijkt bij stap 3, in overeenkomst met de verwachting, dat er geen sprake is van een interactie-effect van sekse van het kind en de verschillende schalen van positief opvoedgedrag van ouders op de emotieregulatie van het kind. Dit blijkt uit de niet significante 40 % verklaarde variantie, $\Delta R^2 = .23$, $F(17, 28) = 1.096$, $p = .38$. Geen van de gestandaardiseerde regressie coëfficiënten is hierbij significant.

Uit de analyse blijkt dat geen van de resultaten significant zijn, wat betekent dat er geen sekseverschillen zijn in het verband tussen emotieregulatie van het kind en positief opvoedgedrag van ouders. Naar aanleiding van een aantal hoge regressiecoëfficiënten bij stap 3, namelijk voor het interactie-effect van warmte en inductie van moeder door moeder en sekse ($\beta = -.58$, $\beta = .57$) is er een afzonderlijke regressieanalyse uitgevoerd voor jongens en meisjes. De bèta-coëfficiënten voor de variabele 'warmte' en 'inductie' van moeder door moeder zijn verschillend voor jongens en voor meisjes, maar niet significant. Respectievelijk zijn de waarden voor warmte van moeder (door moeder) $\beta_{\text{jongens}} = .44$, $\beta_{\text{meisjes}} = -.40$ en inductie van moeder door moeder $\beta_{\text{jongens}} = -.40$, $\beta_{\text{meisjes}} = .44$. Dit impliceert dat positief opvoedgedrag van moeder, gerapporteerd door moeder, een andere invloed heeft op de emotieregulatie voor jongens dan voor meisjes. Voor jongens hangt warmte door moeder samen met meer moeite met emotieregulatie, en bij meisjes juist met minder moeite met emotieregulatie. Bij inductie door moeder hangt voor jongens meer inductie door moeder samen met minder moeite met emotieregulatie en voor meisjes hangt inductie samen met meer moeite met emotieregulatie.

Tabel 4

Hiërarchische Regressieanalyse op het Effect van Emotieregulatie van Kind op Positief Opvoedgedrag van Ouders met Interactie-Effect van Sekse van Kind (N=55).

	B	B	ΔR^2
Stap 1			.01
Sekse kind	.12	.10	
Stap 2			.17
Warmte moeder (door moeder)	.55	.39	
Warmte moeder (door kind)	-.32	-.32	
Inductie moeder (door moeder)	-.11	-.09	
Inductie moeder (door kind)	.21	.22	
Warmte vader (door vader)	-.18	-.15	
Warmte vader (door kind)	-.22	-.30	
Inductie vader (door vader)	.15	.14	
Inductie vader (door kind)	.08	.09	
Stap 3			.23
Warmte moeder (door moeder) * sekse kind	-.51	-.58	
Warmte moeder (door kind) * sekse kind	-.32	-.38	
Inductie moeder (door moeder) * sekse kind	.53	.57	
Inductie moeder (door kind) * sekse kind	-.01	-.01	
Warmte vader (door vader) * sekse kind	-.32	-.38	
Warmte vader (door kind) * sekse kind	-.10	-.13	
Inductie vader (door vader) * sekse kind	.24	.24	
Inductie vader (door kind) * sekse kind	-.30	-.27	

Noot: Sekse kind werd gedummy-codeerd (0= jongen)

*p < .05

Discussie

In de huidige studie is onderzoek gedaan naar het verband tussen positief opvoedgedrag van ouders (warmte en inductie) en emotieregulatie van kinderen. Tevens is onderzocht of er sekseverschillen zijn in het verband en in positief opvoedgedrag en emotieregulatie. Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden is het onderzoek opgedeeld in vier deelvragen met allen aparte hypothesen.

Voor de bevindingen op deze vier deelvragen, zijn meerdere algemene verklaringen mogelijk. Allereerst is de steekproef van het huidige onderzoek relatief klein met een lage statistische power als gevolg. Dit verkleint de kans op een significant

verband, wat een mogelijke verklaring kan zijn voor de bevindingen (Button et al., 2013). Tevens is er maar weinig onderzoek verricht dat zich specifiek richt op de rol die opvoeders hebben op de emotieregulatie, zoals verschillende opvoedgedragingen (Valiente & Eisenberg, 2006). Bij de studies die wel gepubliceerd zijn (Eisenberg et al., 2005; McDowell, Kim, O'neil, & Parke, 2008; Strayer & Roberts, 2004), is wellicht sprake van een publicatiebias. Een publicatiebias is de vertekening die ontstaat als wetenschappelijk onderzoek alleen maar de positieve resultaten publiceert (Peters, Sutton, Jones, Abrams, Rushton, 2006). Wellicht zijn er meer onderzoeken geweest waarbij ook geen verband is gevonden tussen positief opvoedgedrag en emotieregulatie, maar zijn deze niet gepubliceerd waardoor een verkeerd beeld is ontstaan.

Naast algemene verklaringen zijn er ook specifieke verklaringen voor de uitkomsten van de deelvragen denkbaar. Ten eerste is onderzocht of er een verband is tussen warmte van ouders en emotieregulatie van kinderen. In tegenstelling tot de verwachting blijkt uit het huidige onderzoek geen verband tussen warmte van zowel vader als moeder op emotieregulatie van kinderen. Hiervoor zijn diverse verklaringen mogelijk. Zo bevat emotieregulatie zowel intrinsieke als extrinsieke processen die verantwoordelijk zijn voor het beheren van emoties (Gullone, Hughes, King & Tonge, 2010). In huidig onderzoek is echter alleen gekeken naar extrinsieke processen, namelijk de opvoedstijl van ouders. Mogelijk spelen de intrinsieke processen, bijvoorbeeld cognitieve beperkingen van het kind, een grotere rol dan gedacht. Waar het huidige onderzoek zich alleen gericht heeft op de extrinsieke processen, zijn de intrinsieke processen wellicht een suggestie voor vervolgonderzoek in verband met emotieregulatie van kinderen.

Tevens is het mogelijk dat negatief opvoedgedrag wel in verband staat met emotieregulatie van kinderen. Uit de literatuur blijkt namelijk dat een opvoedingsstijl waarbij er een hoge mate van controle is en een gebrek aan warmte en responsiviteit, negatief gekoppeld wordt aan emotieregulatie van kinderen (Morris, Silk, Steinberg, Myers & Robinson, 2007). Negatieve ervaringen, emoties en cognities hebben over het algemeen meer impact op mensen dan wanneer deze positief zijn (Baumeister, Bratslavsky, Finkenauer & Vohs, 2001; Eby, Butts, Durley & Ragins, 2010). Dit kan wellicht nog een suggestie zijn voor vervolgonderzoek.

Ten tweede is onderzocht of er een verband is tussen inductie van ouders en emotieregulatie van kinderen. Voor zowel vader als moeder is, tegen de verwachting in, geen verband gevonden tussen inductie en emotieregulatie van kinderen wanneer gekeken wordt naar de zelfrapportage vragenlijst van ouders. Echter, wanneer gekeken wordt naar inductie van ouders beoordeeld door kinderen blijkt er wel een verband tussen inductie van zowel vader als moeder en emotieregulatie van kinderen. Dit betekent dat als kinderen meer inductie van moeder ervaren, zij meer moeite hebben

met het reguleren van hun emoties. Bij vader is dit omgekeerd: als kinderen meer inductie van vader ervaren, hebben zij minder moeite met emotieregulatie. Deze laatste bevinding is wel in overeenkomst met de verwachting.

Deze gevonden resultaten zijn tegenstrijdig met de gevonden literatuur over autoritatieve opvoedingsstijl en emotieregulatie bij kinderen, die stelt dat er een verband is tussen inductie van ouders en emotieregulatie bij kinderen (Manzeska & Stright, 2009). Deze verschillen kunnen mogelijk verklaard worden door verschillende processen. Ten eerste is het huidige onderzoek van cross-sectionele aard. Uit cross-sectioneel onderzoek is het niet mogelijk causale verbanden te benoemen (Rindfleisch, Malter, Ganesan, & Moorman, 2008). In het huidige onderzoek kunnen er dus geen uitspraken gedaan worden over de richting van het verband tussen inductie van ouders en emotieregulatie van kinderen. Immers is een alternatieve mogelijkheid dat moeite in emotieregulatie bij kinderen zorgen voor meer inductie van moeder. Moeders hebben vaak een betere empathische accuratesse dan vader, waardoor zij moeite bij emotieregulatie bij kinderen eerder zullen signaleren (Laible, Carlo, & Roesch, 2004). Deze signalering door moeder zou voor meer inductie bij moeder kunnen zorgen en is een mogelijke verklaring voor de bevinding uit het huidige onderzoek.

Ten derde is onderzocht of er sekseverschillen zijn in positief opvoedgedrag van ouders. Hoewel in de huidige (sociaal) wetenschappelijke literatuur over de rol van sekse op psychologisch vlak de *differences hypothesis* overheerst (Hyde, 2005), wordt dit sekseverschil in het huidige onderzoek alleen bevestigd op het gebied van warmte. Zoals verwacht zijn er namelijk wel sekseverschillen gevonden in warmte van ouders, waarbij moeder meer gebruik maakt van warmte dan vader. Dit is in overeenstemming met eerder onderzoek (Conrade & Ho, 2001; Winsler, Madigan, & Aquilino, 2005; McKinney & Renk, 2007). Echter, tegen de verwachting is er geen verschil gevonden tussen vaders en moeders voor inductie. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat inductie van moeder gemodereerd wordt door inductie van vader. Dit zou betekenen dat inductie van moeder meer aanwezig is wanneer vader een hoge mate van inductie toont en minder aanwezig is wanneer vader een lage mate van inductie toont. Sekseverschillen zijn hierdoor minder zichtbaar (Volling, Mahoney, & Rauer, 2009).

Tevens is onderzocht of er sekseverschillen zijn in emotieregulatie van kinderen. Deze verschillen zijn, tegen de verwachting in, niet gevonden. In het gehele onderzoek speelt sekse geen rol bij kinderen op het gebied van emotieregulatie. Dit is tegenstrijdig met eerder gevonden verschillen in emotieregulatie van kinderen, waarbij meisjes beter in staat zouden zijn hun emoties te reguleren dan jongens (Cassano, Perry-Parrish, & Zeman, 2007; Chaplin & Aldao, 2013; Else-Quest et al., 2006; Morris et al., 2002; Nolen-Hoeksema, 2011; Nolen-Hoeksema & Aldao, 2011). Emotieregulatie is onderdeel van de (emotionele) ontwikkeling, en verbetert dus naar mate kinderen ouder worden

(Campos, Frankel, & Camras, 2004; Southam-Gerow & Kendall, 2002), In het huidige onderzoek is dit echter geen mogelijke verklaring voor het ontbreken van sekseverschillen, aangezien de gemiddelde leeftijd van jongens en meisjes slechts een half jaar verschilt. Wellicht wordt de inconsistentie met eerder onderzoek wel veroorzaakt doordat er in het huidige onderzoek, om de complexiteit van het onderzoek te verminderen, voor emotieregulatie enkel gebruik is gemaakt van zelfrapportage door kinderen en niet van rapportage door ouders. Zelfrapportage kan namelijk leiden tot het geven van sociaal gewenste antwoorden, waarin de respondent een poging doet zichzelf positief te profileren. Daarnaast kan er bij zelfrapportage sprake zijn van een vertekend beeld door een gebrek aan zelfinzicht in de problematiek (Patrick, 2006).

Tot slot is onderzocht of sekse van kinderen invloed heeft in het verband tussen positief opvoedgedrag van ouders en emotieregulatie van kinderen. In overeenkomst met de verwachting zijn er geen sekseverschillen gevonden in het verband tussen positief opvoedgedrag en emotieregulatie bij kinderen. In de onderzoeken die sekseverschillen in een soortgelijk verband hebben getoetst, wordt geen verklaring gegeven voor het niet optreden van sekseverschillen in het verband (Gentzler et al., 2005; Strayer & Roberts, 2004). McKee en collega's (2007) onderzochten de invloed van een ander aspect van de opvoeding, namelijk discipline, op probleemgedrag onder adolescenten. Ook zij vonden hierbij dat discipline van beide ouders gelijk voor jongens en voor meisjes in verband stond met probleemgedrag (McKee et al., 2007). Echter, uit soortgelijke onderzoek naar het gebruik van discipline van ouders bij kinderen op een jongere leeftijd, blijkt dat er wel sekseverschillen zijn in het verband tussen discipline van ouders en emotieregulatie (Chang et al., 2003). Ondanks dat bij de onderzoeken van McKee en collega's (2007) en Chang en collega's (2003) wordt gekeken naar negatief opvoedgedrag, zou leeftijd ook bij positief opvoedgedrag mogelijk de bevinding van geen sekseverschillen in het verband tussen opvoedgedrag en emotieregulatie kunnen verklaren. Mogelijk zijn er wel sekseverschillen in het verband bij jongere kinderen, die in eerder onderzoek en in het huidige onderzoek niet aanwezig waren.

Noemenswaardig, en mogelijk een suggestie voor vervolgonderzoek, zijn de resultaten die uit een aanvullende analyse zijn gebleken. Hoewel deze resultaten niet significant zijn, blijkt dat warmte van moeder (zelfrapportage) tot meer problemen leidt in emotieregulatie bij jongens, terwijl dit juist tot minder problemen leidt in emotieregulatie bij meisjes. Daarentegen, inductie van moeder (zelfrapportage) leidt bij meisjes tot meer problemen in emotieregulatie en bij jongens tot minder problemen in emotieregulatie. Deze bevindingen kunnen belangrijke implicaties bieden voor de praktijk maar kunnen met de huidige studie niet voldoende worden onderbouwd. Om te onderzoeken of een sekse-specifieke aanpak werkzaam zou zijn binnen onder andere interventies, is vervolgonderzoek met een grotere steekproef van belang.

Concluderend kan op basis van het huidige onderzoek gesteld worden dat er een gedeeltelijke invloed is van positief opvoedgedrag op emotieregulatie van kinderen waarbij inductie wel een rol speelt en warmte niet. Dit geldt echter alleen voor de rapportage door kinderen. Sekseverschillen zijn enkel gevonden voor warmte van ouders, moeders passen dit meer toe in hun opvoedgedrag dan vaders. Er is echter vervolgonderzoek nodig om dit verband beter te kunnen begrijpen.

Het huidige onderzoek kent zowel sterke punten als een aantal beperkingen. Ten eerste is er gebruik gemaakt van een steekproef van 55 gezinnen, wat een beperking is voor de generaliseerbaarheid van de resultaten. Om daadwerkelijke solide conclusies te trekken uit een dergelijk onderzoek is een grotere steekproef nodig. Een mogelijke suggestie voor vervolgonderzoek zou zijn, om het huidige onderzoek te repliceren met meer respondenten. Ten tweede is er gebruik gemaakt van een samengestelde vragenlijst. Deze worden ingevuld door kinderen tussen de acht en achttien jaar, wat een redelijk groot verschil is in leeftijd. Mogelijk zijn de resultaten van de jonge kinderen minder betrouwbaar, omdat de vragenlijst wellicht van redelijk hoog niveau is. Ten derde is in het huidige onderzoek niet gekeken naar de invloed van leeftijd. Er is gebruik gemaakt van een leeftijdsrange van 8-18, maar er wordt geen rekening gehouden met de invloed van leeftijd op emotieregulatie. Zo is emotieregulatie in de adolescentie al meer ontwikkeld dan in de kindertijd (McRae et al., 2012). Een mogelijke aanbeveling voor vervolgonderzoek is daarom om ook de factor leeftijd mee te nemen, om een meer valide meting te krijgen over emotieregulatie. Dit is in het huidige onderzoek achterwege gelaten om de complexiteit van de analyses te verminderen vanwege de beperkte tijd die voor dit onderzoek stond.

Een sterk punt van het huidige onderzoek is dat er een breed onderwerp is aangesneden dat meerdere factoren meeneemt. Zo wordt er niet alleen gekeken naar het verband tussen emotieregulatie en positief opvoedgedrag, maar wordt ook sekse betrokken. Dit zorgt ervoor dat het verband vanuit een breder beeld wordt bekeken en dat onderzocht kan worden of de factor sekse wel of niet het verband beïnvloedt. Ten tweede is de vragenlijst zo gemaakt dat er gebruik is gemaakt van zowel zelfrapportage als rapportage over gezinsleden. Door deze methode kunnen er meer betrouwbare conclusies worden getrokken, omdat er een breder beeld is van de gezinsleden. Ten derde zijn de onderzoekers aanwezig geweest bij de afname van de vragenlijsten om eventuele onduidelijkheden in de vragenlijst te verhelderen. Dit heeft mogelijk foute interpretaties van kinderen kunnen voorkomen en hiermee is de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek verbeterd.

Het huidige onderzoek draagt bij aan het verminderen van het kennisprobleem wat betreft de invloed van sociale relaties op de ontwikkeling van emotieregulatie vaardigheden bij kinderen (Braet et al., 2014; Morris et al., 2007). Het is van belang om

de rol van sekse op het verband tussen emotieregulatie en positief opvoedgedrag te verduidelijken, omdat dit in eerder onderzoek in mindere mate aan bod is gekomen (Chang et al., 2003). Daarnaast wordt in het huidige onderzoek getracht bij te dragen aan maatschappelijke vraagstukken wat betreft emotieregulatie van kinderen. De opgedane kennis binnen dit onderzoek kan meegenomen worden in het opstellen van mogelijke interventies voor kinderen met problemen in de ontwikkeling van emoties en emotieregulatie. Er blijkt namelijk dat sommige aspecten van positief opvoedgedrag, redeneren en inductie, inderdaad van invloed is op de emotieregulatie van kinderen.

Het is van groot belang om de aspecten die invloed hebben op emotieregulatie van kinderen te verhelderen. Een verminderde emotieregulatie kan namelijk op latere leeftijd leiden tot problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling. Voornamelijk de factoren die men kan beïnvloeden en die als doelstelling binnen interventies kunnen worden gesteld moeten geïdentificeerd worden. Het huidige onderzoek biedt hiervoor een goede basis met duidelijke implicaties voor vervolgonderzoek.

Literatuur

- Bariola, E., Gullone, E., & Hughes, E. K. (2011). Child and adolescent emotion regulation: The role of parental emotion regulation and expression. *Clinical Child and Family Psychology Review, 14*, 198-212. doi:10.1007/s10567-011-0092-5
- Baumeister, R. F., Bratslavsky, E., Finkenauer, C., & Vohs, K. D. (2001). Bad is stronger than good. *Review of General Psychology, 5*, 323–370. doi:10.1037/1089-2680.5.4.323
- Bornstein, M. (2002). *Handbook of parenting. Practical issues in parenting*. Mahwah, New Jersey, Londen: Lawrence Erlbaum Associates
- Braet, C., Theuwis, L., van Durme, K., van de Walle, J., Van de vivere, E., Wante, L., ... Goossens, L. (2014). Emotion regulation in children with emotional problems. *Springer Science, 38*, 493-504. doi:10.1007/sl1068-014-9616-x
- Button, K. S., Ioannidis, J. P., Mokrysz, C., Nosek, B. A., Flint, J., Robinson, E. S., & Munafò, M. R. (2013). Power failure: Why small sample size undermines the reliability of neuroscience. *Nature Reviews Neuroscience, 14*, 365-376. doi:10.1038/nrn3475
- Campos, J. J., Frankel, C. B., & Camras, L. (2004). On the nature of emotion regulation. *Child development, 75*, 377-394. doi:10.1111/j.1467-8624.2004.00681.x
- Cassano, M., Perry-Parrish, C., & Zeman, J. (2007). Influence of gender on parental socialization of children's sadness regulation. *Social Development, 16*, 210-231. doi:10.1111/j.1467-9507.2007.00381.x
- Chang, L., Schwartz, D., Dodge, K. A., & McBride-Chang, C. (2003). Harsh parenting in relation to child emotion regulation and aggression. *Journal of Family Psychology, 17*, 598-606. doi:10.1037/0893-3200.17.4.598
- Chaplin, T. M., & Aldao, A. (2013). Gender differences in emotion expression in children: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin, 139*, 735-765. doi:10.1037/a0030737
- Cole, P., Martin, S., & Dennis, T. (2004). Emotion regulation as a scientific construct: Methodological challenges and directions for child development research. *Child Development, 75*, 317-333. doi:10.1111/j.1467-8624.2004.00673.x
- Conrade, G., & Ho, R. (2001). Differential parenting styles for fathers and mothers. *Australian Journal of Psychology, 53*, 29-35. doi:10.1080/00049530108255119
- Davidov, M., & Grusec, J. E. (2006). Untangling the links of parental responsiveness to distress and warmth to child outcomes. *Child Development, 77*, 44-58. doi:10.1111/j.1467-8624.2006.00855.x
- Denham, S. A., Blair, K. A., DeMulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Major, S., & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence? *Child Development, 74*, 238-256. doi:10.1111/1467-8624.00533

- Denham, S. A., Bassett, H. H., & Wyatt, T. (2007). *Handbook of socialization: Theory and research*. New York, NY: Guilford Press.
- Denham, S., Warren, H., von Salisch, M., Benga, O., Chin, J. C., & Geangu, E. (2011). *The Wiley-Blackwell handbook of childhood social development*. Malden: Wiley-Blackwell.
- Eisenberg, N., & Morris, A. (2002). Children's emotion-related regulation. *Advances in Child Development and Behavior, 30*, 189-229. doi:10.1016/S0065-2407(02)80042-8
- Eisenberg, N., Zhou, Q., Spinrad, T. L., Valiente, C., Fabes, R. A., & Liew, J. (2005). Relations among positive parenting, children's effortful control, and externalizing problems: A three-wave longitudinal study. *Child Development, 76*, 1055-1071. doi:10.1111/j.1467-8624.2005.00897.x
- Else-Quest, N. M., Hyde, J. S., Goldsmith, H. H., & Van Hulle, C. A. (2006). Gender differences in temperament: A meta-analysis. *Psychological Bulletin, 132*, 33-72. doi:10.1037/0033-2909.132.1.33
- Finkenauer, C., Engels, R. C., & Baumeister, R. F. (2005). Parenting behaviour and adolescent behavioural and emotional problems: The role of self-control. *International Journal of Behavioral Development, 29*, 58-69. doi:10.1080/01650250444000333
- Frick, P. J., & Morris, A. S. (2004). Temperament and developmental pathways to conduct problems. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 33*, 54-68. doi:10.1207/S15374424JCCP3301_6
- Gentzler, A. L., Contreras-Grau, J. M., Kerns, K. A., & Weimer, B. L. (2005). Parent-child emotional communication and children's coping in middle childhood. *Social Development, 14*, 591-612. doi:10.1111/j.1467-9507.2005.00319.x
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 26*, 41-54. doi:10.1007/s10862-008-9102-4
- Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 85*, 348-362. doi:10.1037/0022-3514.85.2.348
- Gullone, E., Hughes, E. K., King, N. J., & Tonge, B. (2010). The normative development of emotion regulation strategy use in children and adolescents: A 2-year follow-up study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 51*, 567-574. doi:10.1111/j.1469-7610.2009.02183.x

- Hyde, J. S. (2005). The gender similarities hypothesis. *American Psychologist, 60*, 581-592. doi:10.1037/0003-066x.60.6.581
- Jaffe, M., Gullone, E., & Hughes, E. K. (2010). The roles of temperamental dispositions and perceived parenting behaviors in the use of two emotion regulation strategies in late childhood. *Journal of Applied Developmental Psychology, 31*, 47-59. doi:10.1016/j.appdev.2009.07.008
- Kim, J., & Cicchetti, D. (2010). Longitudinal pathways linking child maltreatment, emotion regulation, peer relations, and psychopathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 51*, 706-716. doi:10.1111/j.1469-7610.2009.02202.x
- Koole, S. L. (2009). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition and Emotion, 23*, 4-41. doi:10.1080/02699930802619031
- Laible, D. J., Carlo, G., & Roesch, S. C. (2004). Pathways to self-esteem in late adolescence: The role of parent and peer attachment, empathy, and social behaviours. *Journal of adolescence, 27*, 703-716. doi:10.1016/j.adolescence.2004.05.005
- Manzeske, D. P., & Stright, A. D. (2009). Parenting styles and emotion regulation: The role of behavioral and psychological control during young adulthood. *Journal of Adult Development, 16*, 223-229. doi:10.1007/s10804-009-9068-9
- McDowell, D., Kim, M., O'neil, R., & Parke, R. (2008). Children's emotional regulation and social competence in middle childhood. *Marriage & Family Review, 34*, 345-364. doi:10.1300/J002v34n03_07
- McKee, L., Roland, E., Coffelt, N., Olson, L. A., Forehand, R., Massari, C., ... Zens, M. S. (2007). Harsh discipline and child problems behaviors: The role of positive parenting and gender. *Journal of Family Violence, 22*, 187-196. doi:10.1007/s10896-007-9070-6
- McRae, K., Gross, J. J., Weber, J., Robertson, E. R., Sokol-Hessner, P., Ray, R. D., ... & Ochsner, K. N. (2012). The development of emotion regulation: An fMRI study of cognitive reappraisal in children, adolescents and young adults. *Social Cognitive and Affective Neuroscience, 7*, 11-22. doi:10.1093/scan/nsr093
- Morris, A., Silk, J., Steinberg, L., Myers, S., & Robinson, L. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social Development, 16*, 361-388. doi:10.1111/j.1467-9507.2007.00389.x
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Sessa, F. M., Avenevoli, S., & Essex, M. J. (2002). Temperamental vulnerability and negative parenting as interacting predictors of child adjustment. *Journal of Marriage and Family, 64*, 461-471. doi:10.1111/j.1741-3737.2002.00461.x
- Neumann, A., Van Lier, P. A., Gratz, K. L., & Koot, H. M. (2009). Multidimensional assessment of emotion regulation difficulties in adolescents using the difficulties

- in emotion regulation scale. *Assessment*, *17*, 138-149.
doi:10.1177/1073191109349579
- Nolen-Hoeksema, S. (2011). Emotion regulation and psychopathology: The role of gender. *Annual Review of Clinical Psychology*, *8*, 161-187.
doi:10.1146/annurev-clinpsy-032511-143109
- Nolen-Hoeksema, S., & Aldao, A. (2011). Gender and age differences in emotion regulation strategies and their relationship to depressive symptoms. *Personality and Individual Differences*, *51*, 704-708. doi:10.1016/j.paid.2011.06.012
- Nolen-Hoeksema, S., & Jackson, B. (2001). Mediators of the gender difference in rumination. *Psychology of Women Quarterly*, *25*, 37-47.
doi:10.1111/1471-6402.00005
- Patrick, C. J. (2006). The self-report assessment of psychopathy. In: Lilienfeld, S.O., Fowler, K. A., & Patrick C. (2006). *Handbook of Psychopathy* (107-132). New York, NY: Guildford Press.
- Peters, J. L., Sutton, A. J., Jones, D. R., Abrams, K. R., & Rushton, L. (2006). Comparison of two methods to detect publication bias in meta-analysis. *Journal of the American Medical Association*, *295*, 676-680. doi:10.1001/jama.295.6.676.
- Rindfleisch, A., Malter, A. J., Ganesan, S., & Moorman, C. (2008). Cross-sectional versus longitudinal survey research: Concepts, findings, and guidelines. *Journal of Marketing Research*, *45*, 261-279. doi:10.1509/jmkr.45.3.261
- Robinson, C. C., Mandlco, B., Olsen, S. F., & Hart, C. H. (1995). Authoritative, authoritarian, and permissive parenting practices: Development of a new measure. *Psychological Reports*, *77*, 819-830. doi:10.2466/pr0.1995.77.3.819
- Simons, L. G., & Conger, R. D. (2007). Linking mother-father differences in parenting to a typology of family parenting styles and adolescent outcomes. *Journal of Family Issues*, *28*, 212-241. doi:10.1177/0192513x06294593
- Southam-Gerow, M. A., & Kendall, P. C. (2002). Emotion regulation and understanding: Implications for child psychopathology and therapy. *Clinical Psychology Review*, *22*, 189-222. doi:10.1016/s0272-7358(01)00087-3
- Strayer, J., & Roberts, W. (2004). Children's anger, emotional expressiveness and empathy: relations with parents' empathy, emotional expressiveness, and parenting practices. *Social Development*, *13*, 229-254.
doi:10.1111/j.1467-9507.2004.000265.x
- Valiente, C., & Eisenberg, N. (2006). Parenting and children's adjustment: The role of children's emotion regulation. In: Snyder, D. K., Simons, J., & Hughs, J. N.(2006). *Emotion regulation in couples and families* (pp. 123-142). Washington, DC: American Psychological Association.

- Volling, B. L., Mahoney, A., & Rauer, A. J. (2009). Sanctification of parenting, moral socialization, and young children's conscience development. *Psychology of Religion and Spirituality, 1*, 53. doi:10.1037/a0014958
- Volling, B. L., McElwain, N. L., Miller, A. L. (2002). Emotion regulation in context: The jealousy complex between young siblings and its relations with child and family characteristics. *Child Development, 73*, 581-600. doi:10.1111/1467-8624.00425
- Yap, M. B., Allen, N. B., & Ladouceur, C. D. (2008). Maternal socialization of positive affect: The impact of invalidation on adolescent emotion regulation and depressive symptomatology. *Child Development, 79*, 1415-1431. doi:10.1111/j.1467-8624.2008.01196.x
- Zeman, J., Cassano, M., Perry-Parrish, C., & Stegall, S. (2006). Emotion regulation in children and adolescents. *Developmental and Behavioral Pediatrics, 27*, 155-168. doi:10.1016/j.pediatrics.2006.06.015